NORAKSTS
Lieta Nr.A42744609
A7446 – 09/43

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Valmierā 2009.gada 11.novembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis G.Ploriņš,

piedaloties pieteicējai *G.B.*, pieteicējas pilnvarotajam pārstāvim *H.N.*,
atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pilnvarotajai pārstāvei *N.B.*,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *G.B.* pieteikuma par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai piešķirtu apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu, aprēķinot apdrošināšanas atlīdzības apmēru, ņemot vērā pieteicējas iemaksu algas, kas veiktas laika posmā no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, un izmaksātu apdrošināšanas atlīdzības starpību.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 8.aprīlī saņemts *G.B.* (turpmāk arī pieteicēja) pieteikums par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai piešķirtu apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu, aprēķinot apdrošināšanas atlīdzības apmēru, ņemot vērā pieteicējas iemaksu algas, kas veiktas laika posmā no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, un izmaksātu apdrošināšanas atlīdzības starpību.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2009.gada 14.aprīļa lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

[2] No lietas materiāliem konstatējams turpmāk norādītais.

[2.1] Ar Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās 2009.gada 28.janvāra atzinumu Nr.196 pieteicējai ir konstatēta invaliditāte. Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (turpmāk Ārstu komisija) 2009.gada 3.februārī mainīja invaliditātes cēloni uz arodslimību un noteica 2.grupas invaliditāti un 70 % darbspēju zaudējumu līdz 2011.gada 2.februārim. Pieteicēja 2009.gada 4.februārī vērsās VSAA Rīgas rajona nodaļā (turpmāk arī Rīgas nodaļa) ar iesniegumu, lūdzot piešķirt apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu.

[2.2] Rīgas nodaļa 2009.gada 10.februārī pieņēma lēmumu Nr.10152 „Par apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanu" (turpmāk arī Sākotnējais lēmums). Ar Sākotnējo lēmumu pieteicējai piešķirta apdrošināšanas atlīdzība par 2.grupas

invaliditāti un 70 % darbspēju zaudējumu 63 latu apmērā no 2009.gada 3.februāra līdz 2011.gada 2.februārim.

[2.3] Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja atbildētājam. Atbildētājs 2009.gada 17.martā pieņēma lēmumu Nr.51-11/NA/3087 (turpmāk arī Lēmums). Ar Lēmumu atbildētājs nolēma atstāt negrozītu Sākotnējo lēmumu.

Lēmumā konstatēts, ka atbildētājam nav likumīga pamata pārrēķināt pieteicējai darba samaksu par pilnu mēnesi mēnesī, kad pieteicējai izmaksāta atvaļinājuma nauda par astoņām darba dienām, kā to lūgusi pieteicēja. Apdrošināšanas atlīdzība tiek aprēķināta, ņemot vērā mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu par konkrētu sešu mēnešu periodu, nevis dienas vidējo algu. Līdz ar to pieteicējas darba samaksa (atvaļinājuma nauda) par astoņām dienām Ls 81,26 ir uzskatāma par mēneša apdrošināšanas iemaksu algu. Sākotnējā lēmumā noteiktais sešu mēnešu periods vidējās apdrošināšanas iemaksu algas noteikšanai pieteicējai pamatoti ir noteikts no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim.

[3] Uzskatot atbildētāja Lēmumu par nepamatotu, pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Savā pieteikumā viņa nepiekrīt Lēmumam, uzskata to par nepamatotu un lūdz to atcelt un izdot jaunu labvēlīgāku administratīvo aktu, piešķirot apdrošināšanas atlīdzību, ņemot vērā pieteicējas iemaksu algas, kas veiktas laika posmā no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, un izmaksātu apdrošināšanas atlīdzības starpību. Pieteikumā pieteicēja norāda turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Pieteicēja uzskata, ka Lēmums ir pretlikumīgs un pieteicējas tiesības aizskarošs. Apdrošināšanas atlīdzība ir aprēķināta nevis no mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas par konkrēto (faktisko) darba sešu mēnešu periodu, bet gan tikai par astoņu dienu darba samaksu (atvaļinājuma naudu) Ls 81,26, no nepareizi noteikta sešu mēnešu perioda. Šāds aprēķins ir pretlikumīgs, jo astoņu dienu darba samaksu nevar pielīdzināt mēneša vidējai samaksai, jo likumā „Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām" un Ministru kabineta 1999.gada 16.februāra noteikumos Nr.50 „Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība" ir rakstīts, ka atlīdzību aprēķina no mēneša vidējās iemaksu algas, kuru nosaka no sešu mēnešu perioda.

[3.2] Pieteicēja norāda, ka viņas kopējais darba stāžs ir pilni, nepārtraukti 33 darba gadi, pēc šāda aprēķina pieteicēja jūtas tā, it kā nebūtu visu mūžu strādājusi un tas ir vienkārši pazemojoši. Pieteicēja norāda, ka atbildētājam ir skaidri redzams, ka no 2008.gada 1. līdz 21.oktobrim pieteicēja slimojusi un darba samaksa Ls 81,26 ir no 2008.gada 22.oktobra līdz 31.decembrim.

[3.3] Pieteicēja norāda, ka atbildētājs nepareizi noteicis sešu mēnešu periodu mēneša vidējās algas noteikšanai. Likumā „Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām" 8. un 12.panta otrā daļa nosaka, ka vidējās apdrošināšanas iemaksu algas

aprēķināšanas kārtību apdrošināšanas atlīdzības noteikšanai nosaka Ministru kabinets. Atsaucoties uz Ministru kabineta 1999.gada 16.februāra noteikumu Nr.50 „Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība" 28.punktu, pieteicēja uzskata, ka mēneša vidējās algas noteikšanas periods nav no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim, ber ir no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, jo pieteicēja ar 2007.gada 1.martu sāka slimot. Pēc gada redzamā darba samaksa arī faktiski nav darbs, bet gan atvaļinājuma nauda. Pieteicējas vidējā darba mēnešalga laika posmā no 2009.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim bija robežās no 250 līdz 300 latiem mēnesī, no kā veiktas sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, tāpēc apdrošināšanas atlīdzībai vajadzēja būt atbilstoši aptuveni 170 latu apmērā. Nevienā likumā un arī Ministra kabineta noteikumos nav rakstīts, ka vidējo mēneša apdrošināšanas iemaksu algu varētu aprēķināt no dažu dienu samaksas, ne arī pat no viena mēneša samaksas.

[4] Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā 2009.gada 14.maijā saņemts atbildētāja rakstveida paskaidrojums *(lietas 18. – 20.lapa)*. Savā rakstveida paskaidrojumā tiesai atbildētājs atsaucas uz Lēmumā norādītajiem apsvērumiem un paskaidro, ka pieteikumu neatzīst un uzskata to par pilnībā noraidāmu, papildus norādot šādus argumentus.

[4.1] Apstrīdot Sākotnējo lēmumu, pieteicēja lūgusi ņemt vērā, ka slimošanas laikā uzrādītā darba samaksa Ls 81,26 ir atvaļinājuma nauda par 8 darba dienām no 2008.gada 22. līdz 30.oktobrim un lūgusi aprēķināt no šīs summas darba samaksu par pilnu mēnesi.

VSAA nav tiesiska pamata no šīs summas izrēķināt darba samaksu par pilnu mēnesi, kā to savā iesniegumā lūgusi pieteicēja, jo apdrošināšanas atlīdzība tiek aprēķināta, ņemot vērā mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu par konkrētu sešu mēnešu periodu, nevis dienas vidējo algu. Līdz ar to pieteicējai darba samaksa (atvaļinājuma nauda) par 8 dienām Ls 81,26 ir uzskatāma par mēneša apdrošināšanas iemaksu algu.

[4.2] Pieteicēja lūdz, lai apdrošināšanas atlīdzība viņai tiktu piešķirta saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 16.februāra noteikumu Nr.50 „Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība" 28.punktu, kas noteic, ka, ja apdrošinātajai personai pirms arodslimības konstatēšanas dienas ir bijusi pārejoša darbnespēja, tad personas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu nosaka apdrošināšanas iemaksu algas par sešu kalendāra mēneša periodu pirms pārejošas darbnespējas iestāšanās dienas laikposmā, kas beidzas vismaz divus kalendāra mēnešus pirms mēneša, kurā iestājies apdrošināšanas gadījums. Līdz ar to 6 mēnešu periods mēneša vidējās algas noteikšanai būtu nevis no 2008.gada 1.maija līdz 31.oktobrim, bet gan no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, jo pieteicēja no 2007.gada 1.marta sākusi slimot.

Atbildētājs norāda, ka sešu mēnešu periods vidējās apdrošināšanas iemaksu algas noteikšanai pieteicējai ir noteikts pamatoti no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim. Atbildētājam nav pamata noteikt pieteicējai citu sešu mēnešu periodu vidējās apdrošināšanas iemaksu algas noteikšanai, jo to sešu mēnešu periodā, kas ņemts par pamatu vidējās apdrošināšanas iemaksu aprēķināšanai, pirms dienas, kad konstatēta arodslimība, nav bijusi darbnespēja, bet ir bijusi apdrošināšanas iemaksu alga 2008.gada oktobrī.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja un viņas pārstāvis uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz tajā norādītajiem apstākļiem.

Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādītajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties procesa dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums *ir noraidāms*.

[7] Saskaņā ar APL 103.pantu administratīvā procesa tiesā būtība ir tiesas kontrole pār iestādes izdotā administratīvā akta tiesiskumu vai lietderības apsvērumiem rīcības brīvības ietvaros. Administratīvajā procesā tiesa noskaidro, vai administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus, vai tas atbilst materiālo tiesību normām, kā arī to, vai administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu.

[8] Izskatāmā administratīvā lieta ierosināta par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu.

Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118 10.punktu)*, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Pamats izdot personai labvēlīgu administratīvo aktu ir tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.SKA-84 9.1.apakšpunktu)*. Turklāt, izvērtējot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesa nav saistīta ar administratīvā akta pamatojumā norādītajiem argumentiem. Proti, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var

noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi. *(sal. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118 10.punktu)"*.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesai konkrētajā gadījumā ir jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīva akta, ar kuru viņai piešķirtu apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu, aprēķinot apdrošināšanas atlīdzības apmēru, ņemot vērā pieteicējas iemaksu algas, kas veiktas laika posmā no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, un izmaksātu apdrošināšanas atlīdzības starpību, izdošanai.

[9] Tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus.

[9.1] Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisija arodslimībās 2009.gada 28.janvārī sagatavoja atzinumu Nr.196, kurā pieteicējai konstatēta arodslimība *(lietas 23.lapa)*.

[9.2] Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (turpmāk arī Ārstu komisija) 2009.gada 3.februārī ar aktu Nr.21-2009-295 mainīja pieteicējas invaliditātes cēloni no vispārējās saslimšanas uz arodslimību un noteica viņai 2.grupas invaliditāti un 70 % darbspēju zaudējumu no 2009.gada 3.februāra līdz 2011.gada 2.februārim *(lietas 26.lapa)*.

[9.3] Pieteicēja 2009.gada 4.februārī vērsās VSAA Rīgas rajona nodaļā ar iesniegumu, lūdzot piešķirt apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu *(lietas 21.lapa)*.

[9.4] VSAA Rīgas rajona nodaļa 2009.gada 10.februārī pieņēma lēmumu Nr.10152 „Par apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanu", ar kuru piešķīra pieteicējai apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu 63 latu apmērā no 2009.gada 3.februāra līdz 2011.gada 2.februārim *(lietas 8.lapa)*.

[9.5] Nepiekrītot VSAA Rīgas rajona nodaļas 2009.gada 10.februāra lēmumam Nr.10152, pieteicēja to apstrīdēja VSAA direktorei *(lietas 22.lapa)*.

[9.6] VSAA direktore ar 2009.gada 17.marta lēmumu Nr.51-11/NA/3087 atstāja negrozītu VSAA Rīgas rajona nodaļas 2009.gada 10.februāra lēmumu Nr.10152 *(lietas 9. un 10.lapa)*.

[10] Tiesa konstatē, ka lietā strīds ir par to, vai pieteicējai ir tiesības uz labvēlīgāku administratīvo aktu, atlīdzinājuma apmēru aprēķinot par laika periodu no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, kā arī par to, vai samaksa par atvaļinājuma laiku (10 kalendārajām dienām) Ls 81,26 ir atzīstama par mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu.

[11] Kārtību, kādā piešķir un aprēķina apdrošināšanas atlīdzību par nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, nosaka likums „Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām" (turpmāk – Likums) un Ministru kabineta 1999.gada 16.februāra noteikumi Nr.50 „Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.50).

[12] Likuma 20.panta pirmā daļa noteic, ka apdrošināšanas gadījumos, kad Ārstu komisija, pamatojoties uz ārstniecības iestādes vai ārsta nosūtījumu, saskaņā ar likumu nosaka darbspēju zaudējumu, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra apdrošinātajai personai piešķir atlīdzību par darbspēju zaudējumu. Minētā panta otrā daļa noteic, ka atlīdzība par darbspēju zaudējumu apdrošinātajai personai tiek izmaksāta par katru mēnesi, sākot ar darbspēju zaudējuma noteikšanas dienu, ņemot vērā apdrošinātās personas darbspēju zaudējumu un mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu. Apdrošinātās personas darbspēju zaudējumu un uz to attiecināmo laika periodu nosaka Ārstu komisija. Likuma 12.panta pirmā daļa noteic, ka mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu nosaka no apdrošinātās personas apdrošināšanas iemaksu algas par sešu kalendāro mēnešu periodu, šo periodu beidzot divus kalendāros mēnešus pirms mēneša, kurā iestājies apdrošināšanas gadījums. Savukārt šā likuma 1.panta 3.punkts cita starp noteic, ka apdrošināšanas gadījums ir ar attiecīgiem dokumentiem apstiprināts fakts par konstatētu saslimšanu ar arodslimību, ja rezultātā iestājusies apdrošinātās personas pārejoša darba nespēja, daļējs vai pilnīgs darbspēju zaudējums vai nāve.

No minētajām tiesību normām secināms, ka, pamatojoties uz Ārstu komisijas atzinumu, kurā noteikts apdrošinātās personas darbspēju zaudējumu apmērs un uz to attiecināmais laika periods, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra apdrošinātajai personai piešķir atlīdzību par darbspēju zaudējumu. Minētās atlīdzības apmērs tiek noteikts, ņemot vērā apdrošinātās personas darbspēju zaudējumu un mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu. Savukārt mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu aprēķina no apdrošinātās personas apdrošināšanas iemaksu algas par sešu kalendāro mēnešu periodu, šo periodu beidzot divus kalendāros mēnešus pirms mēneša, kurā konstatēta saslimšana ar arodslimību.

[13] Konkrētajā gadījumā pieteicējai arodslimība konstatēta 2009.gada 28.janvārī ar Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās atzinumu Nr.196 *(lietas 23.lapa)*. Tādējādi, ņemot vērā Likuma 12.panta pirmajā daļā noteikto, atbildētājs Lēmumā sešu kalendāro mēnešu periodu pieteicējas mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanai ir noteicis no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim.

Savukārt pieteicēja gan pieteikumā, gan arī tiesas sēdē norādīja, ka sešu kalendāro mēnešu periodu viņas mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanai saskaņā ar Noteikumu Nr.50 28.punktu bija jānoteic no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, jo pieteicējai no 2007.gada 1.marta bijusi pārejoša darbnespēja.

Noteikumu Nr.50 28.punkts noteic, ja apdrošinātajai personai pirms arodslimības konstatēšanas dienas ir bijusi pārejoša darbnespēja, tad personas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu nosaka apdrošināšanas iemaksu algas par sešu kalendāra mēneša periodu pirms pārejošas darbnespējas iestāšanās dienas laikposmā, kas beidzas vismaz divus kalendāra mēnešus pirms mēneša, kurā

iestājies apdrošināšanas gadījums. Savukārt šo noteikumu 27.punkts noteic, ka vidējo apdrošināšanas iemaksu algu apdrošinātajai personai aprēķina no apdrošināšanas iemaksu algas par periodu, kas noteikts Likuma 12.panta pirmajā vai ceturtajā daļā.

No minētajām tiesību normām secināms, ka vispārējā kārtība, kādā tiek noteikts sešu kalendāro mēnešu periods mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanai, ir noteikta Likuma 12.panta pirmajā daļā. Savukārt Noteikumu Nr.50 28.punkts noteic mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtību, ja personai līdz arodslimības konstatēšanas dienai ir bijusi pārejoša darbnespēja, proti, ja personai ir pārejoša darbnespēja un tās laikā iestājies apdrošināšanas gadījums – konstatēta arodslimība.

Konkrētajā gadījumā, no VSAA Rīgas rajona nodaļas 2009.gada 9.februāra izziņas Nr.9/273843 „Par apdrošinātās personas *G.B.* iemaksām no 1996.gada janvāra līdz 2009.gada februārim" un pieteicējas darba devēja akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" 2009.gada 21.septembra un 9.oktobra izziņām Nr.06-7-9/2906 un 06-7-9/3112 tiesa konstatē, ka pieteicējai pārejoša darbnespēja bijusi no 2007.gada 1.marta līdz 2008.gada 27.februārim, kā arī no 2008.gada 18.marta līdz 15.septembrim. Tiesa arī konstatē, ka no 2008.gada 16.septembra līdz 2009.gada 28.janvārim, t. i., līdz arodslimības konstatēšanas dienai, pieteicējai nav bijusi un nevarēja būt pārejoša darbnespēja.

Tas, ka pieteicējai pēc 2008.gada 15.septembra nevar būt pārejošas darbnespējas, secināms no likuma „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 13.panta pirmajā daļā *(likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2008.gada 23.decembrim)* noteiktā, ka slimības pabalstu piešķir un izmaksā par laiku no darba nespējas 15.dienas līdz darbspēju atgūšanas dienai, bet ne ilgāku par 52 nedēļām, skaitot no darba nespējas pirmās dienas, ja darba nespēja ir nepārtraukta, vai ne ilgāku par 78 nedēļām triju gadu periodā, ja darba nespēja atkārtojas ar pārtraukumiem. Pieteicējas gadījumā 78 nedēļu darbnespēja triju gadu periodā beidzas tieši 2008.gada 15.septembrī.

Tādējādi tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā Noteikumu Nr.50 28.punkta tiesiskais regulējums nav attiecināms uz pieteicēju. Līdz ar to ir atzīstams, ka atbildētājs Lēmumā pamatoti sešu kalendāro mēnešu periodu pieteicējas mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanai ir noteicis no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim.

[14] Likuma 1.panta 8.punkts noteic, ka apdrošināšanas iemaksu alga ir algotā darbā gūtie ienākumi, no kuriem saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu" veiktas vai bija jāveic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Savukārt likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 14.panta pirmā daļa noteic, ka darba devēja un darba ņēmēja obligāto iemaksu objekts ir visi algotā darbā aprēķinātie ienākumi, no kuriem jāietur iedzīvotāju ienākuma nodoklis, neatskaitot neapliekamo minimumu, nodokļu atvieglojumus un attaisnotos izdevumus, par kuriem nodokļu maksātājam ir tiesības samazināt apliekamo ienākumu. Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 1.panta 1.punkts noteic, ka iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir nodoklis, ar ko apliek

fiziskās personas gūtos ienākumus, kas cita starp sastāv no algas nodokļa, ko par darbinieka gūtajiem ienākumiem aprēķina un maksā darba devējs. Šā likuma 8.panta otrā daļa noteic, ka pie ienākumiem, par kuriem ir jāmaksā algas nodoklis, atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem, tiek pieskaitīta darba alga, prēmijas, vienreizēja un sistemātiska atlīdzība un citi ienākumi, ko darbinieks saņem uz pašreizējo vai iepriekšējo darba attiecību pamata komercsabiedrībās, kooperatīvajās sabiedrībās, Eiropas komercsabiedrībās, Eiropas kooperatīvajās sabiedrībās, Eiropas ekonomisko interešu grupās, valsts un pašvaldību iestādēs, biedrībās, nodibinājumos, individuālajos uzņēmumos, zemnieku vai zvejnieku saimniecībās, organizācijās un no fiziskajām personām (arī individuālā komersanta), kā arī atlīdzība par valsts dienesta pienākumu izpildi un ienākumi no cita darba līguma izpildes. Savukārt šā likuma otrās ar indeksu divi daļas 4.punkts noteic, ka algas nodoklis jāmaksā, ja tiek konstatēta maksātāja faktisko brīvdienu un atvaļinājumu esamība.

No minētajām tiesību normām secināms, ka apdrošināšanas iemaksu alga ir algotā darbā gūtie ienākumi, t.sk., darba alga, prēmijas, samaksa par atvaļinājuma laiku, vienreizēja un sistemātiska atlīdzība un citi ienākumi, ko darbinieks saņem uz darba attiecību pamata komercsabiedrībās, kooperatīvajās sabiedrībās, Eiropas komercsabiedrībās, Eiropas kooperatīvajās sabiedrībās, Eiropas ekonomisko interešu grupās, valsts un pašvaldību iestādēs, biedrībās, nodibinājumos, individuālajos uzņēmumos, zemnieku vai zvejnieku saimniecībās, organizācijās un no fiziskajām personām (arī individuālā komersanta), kā arī atlīdzība par valsts dienesta pienākumu izpildi un ienākumi no cita darba līguma izpildes.

[15] No izskatāmās lietas materiāliem konstatējams, ka mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanai noteiktajā laika posmā no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim pieteicēja no sava darba devēja akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" divas reizes guvusi ienākumus, proti, 2008.gada jūlijā – Ls 40, bet 2008.gada oktobrī – Ls 81,26. Saskaņā ar akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" 2009.gada 21.septembra un 9.oktobra izziņām Nr.06-7-9/2906 un 06-7-9/3112 2008.gada jūlijā pieteicējas gūtais ienākums Ls 40 ir prēmija par 2007.gada darba rezultātiem, bet 2008.gada oktobrī pieteicējas gūtais ienākums Ls 81,26 ir atvaļinājuma nauda par periodu no 22.oktobra līdz 31.oktobrim (10 kalendārās dienas).

Līdz ar to uz pieteicēju nav attiecināms Likuma 12.panta ceturtajā daļā noteiktais tiesiskais regulējums, ka gadījumā, ja apdrošinātajai personai šā panta pirmajā daļā noteiktajā periodā nav bijusi apdrošināšanas iemaksu alga pārejošas darba nespējas, grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma vai bērna kopšanas atvaļinājuma dēļ, vidējo apdrošināšanas iemaksu algu aprēķina no apdrošināšanas iemaksu algas par sešu kalendāro mēnešu periodu pirms šā perioda, kas sākas ne agrāk kā 32 mēnešus pirms mēneša, kurā iestājies apdrošināšanas gadījums, taču šī alga nedrīkst būt mazāka par 40 procentiem no valstī noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas kalendārajā gadā, kas beidzas gadu pirms tā gada, kurā iestājies apdrošināšanas gadījums.

[16] Likuma 20.panta ceturtā daļa noteic, ka atkarībā no Ārstu komisijas noteiktā darbspēju zaudējuma apdrošinātajai personai nosaka atlīdzību par darbspēju zaudējumu; šīs atlīdzības apmērs tiek noteikts procentos no apdrošinātās personas mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas šādos apmēros: 1) 80 procenti, ja darbspēju zaudējums ir 100 procenti; 2) līdz 80 procentiem, ja darbspēju zaudējums ir 80 – 99 procenti; 3) līdz 65 procentiem, ja darbspēju zaudējums ir 50 – 79 procenti; 4) līdz 50 procentiem, ja darbspēju zaudējums ir 25 – 49 procenti; 5) līdz 30 procentiem, ja darbspēju zaudējums ir 10 – 24 procenti.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.50 15.punktu atlīdzību par darbspēju zaudējumu aprēķina, izmantojot šādu formulu: **A = Vm × Iz**, kur
A – atlīdzība par darbspēju zaudējumu;
Vm – apdrošinātās personas mēneša vidējā apdrošināšanas iemaksu alga;
Iz – atlīdzība par darbspēju zaudējumu (procentos).

Saskaņā ar Noteikumu Nr.50 30.punktu, lai noteiktu atlīdzības par darbspēju, vidējo apdrošināšanas iemaksu algu aprēķina, izmantojot šādu formulu: **Vm = (A1+A2+..+A6): B**, kur
Vm – mēneša vidējā apdrošināšanas iemaksu alga;
A1, A2... – apdrošināšanas iemaksu algas summa, kas gūta šo noteikumu 27. vai 28.punktā noteiktajā periodā veiktas vai bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas darba negadījumu apdrošināšanai.

Savukārt saskaņā ar noteikumu Nr.50 29.punktu apdrošināšanas iemaksu algā ieskaita visu apdrošināšanas iemaksu algu, kuru apdrošinātā persona šo noteikumu 27. un 28.punktā noteiktajā periodā guvusi kā darba ņēmējs, ja šajā periodā darba devējs veicis vai tam bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas darba negadījumu apdrošināšanai.

[17] Atbildētājs Lēmumā konstatējis, ka pieteicējai iepriekš [13] norādītajā sešu mēnešu periodā apdrošināšanas iemaksu alga ir bijusi tikai 2008.gada oktobrī Ls 81,26, neņemot vērā 2008.gada jūlijā izmaksāto prēmiju Ls 40. Līdz ar to aprēķinātās apdrošināšanas atlīdzības par darbspēju zaudējumu apmērs ir Ls 52,82 (81,26 × 65% = 52,82).

Tiesas ieskatā atbildētājs nepamatoti nav ņēmis vērā pieteicējai 2008.gada jūlijā izmaksāto prēmiju Ls 40, jo saskaņā ar speciālajām šo apdrošināšanas atlīdzības veidu reglamentējošajām tiesību normām, proti, Likumu un Noteikumiem Nr.50, apdrošināšanas iemaksu algā ieskaita visu apdrošināšanas iemaksu algu, kuru apdrošinātā persona noteiktajā periodā guvusi kā darba ņēmējs. Līdz ar to minētajam apdrošināšanas veidam nav paredzēti izņēmumi, kā tas paredzēts, piemēram, aprēķinot maternitātes, paternitātes, vecāku, slimības un apbedīšanas pabalstus, kuru aprēķinā netiek ietvertas piemaksas, prēmijas, pabalsti un cita veida atlīdzība, ko darba devējs saskaņā ar darba koplīgumā vai darba līgumā noteikto personai izmaksājis pārejošas darbnespējas laikā *(sk. Ministru kabineta 1998.gada 28.jūlija noteikumu Nr.280 „Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas*

kārtība un valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība" 8.punktu).

Līdz ar to pieteicējai mēneša vidējā apdrošināšanas iemaksu alga laika posmā no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim bija Ls 60,63 (121,26 (81,26 + 40) : 2 = 60,63). Savukārt aprēķinātās apdrošināšanas atlīdzības par darbspēju zaudējumu apmērs ir Ls 39,41 (60,63 × 65% = 39,41).

Tomēr, ņemot vērā Likuma 13.panta trešajā daļā noteikto, ka apdrošinātajai personai, kurai sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību ir noteikta invaliditātes grupa, piešķirtā atlīdzība par darbspēju zaudējumu nedrīkst būt mazāka par likumā "Par valsts pensijām" atbilstošajai invaliditātes grupai noteikto invaliditātes pensijas minimālo apmēru, atbildētāja izdarītais procesuālais pārkāpums, neņemot vērā 2008.gada jūlijā izmaksāto prēmiju Ls 40, ir atzīstams par nebūtisku, jo tas nav ietekmējis izskatāmās lietas rezultātu. Proti, pieteicējai, ņemot vērā 2.grupas invaliditātes pensijas minimālo apmēru, piešķirama apdrošināšanas atlīdzība par darbspēju zaudējumu Ls 63 apmērā.

[18] Pieteicēja norāda, ka apdrošināšanas atlīdzība viņai aprēķināta nevis no mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas par konkrēto (faktisko) darba sešu mēnešu periodu, bet gan tikai par astoņu dienu darba samaksu (atvaļinājuma naudu) Ls 81,26. Šāds aprēķins ir pretlikumīgs, jo astoņu dienu darba samaksu nevar pielīdzināt mēneša vidējai samaksai.

Tiesa norāda, ka atlīdzību konkrētajam apdrošināšanas veidam aprēķina, ņemot vērā mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu par konkrētu sešu mēnešu periodu, nevis kalendāra dienas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu, kā tas paredzēts, piemēram, nosakot maternitātes, paternitātes, slimības un apbedīšanas pabalsta apmēru *(sk. Ministru kabineta 1998.gada 28.jūlija noteikumu Nr.280 „Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtība un valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība" 8.un 9.punktu)*. Līdz ar to darba samaksa (atvaļinājuma nauda) par 10 kalendārajām dienām Ls 81,26 ir apdrošināšanas iemaksu alga, nevis mēneša vidējā darba samaksa, kas pieteicējai izmaksāta 2008.gada oktobrī. Tā kopā ar 2008.gada jūlijā izmaksāto prēmiju Ls 40 veido pieteicējas mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu laika posmā no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim – Ls 60,63 (121,26 (81,26 + 40) : 2 = 60,63).

Tādējādi pieteicējas arguments ir nepamatots un noraidāms.

[19] Konstatējot, ka atbildētājs Lēmumā pamatoti sešu kalendāro mēnešu periodu pieteicējas mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanai ir noteicis no 2008.gada 1.maija līdz 2008.gada 31.oktobrim, kā arī to, ka pamatoti pieteicējai aprēķinājis apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu Ls 63 apmērā, tiesa atzīst, ka atbildētāja Lēmums ir pamatots un tiesisks.

[20] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka konkrētajā lietā nepastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīva akta, ar kuru viņai piešķirtu apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu, aprēķinot

apdrošināšanas atlīdzības apmēru, ņemot vērā pieteicējas iemaksu algas, kas veiktas laika posmā no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim un izmaksātu apdrošināšanas atlīdzības starpību, izdošanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu, 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *G.B.* pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņai piešķirtu apdrošināšanas atlīdzību par darbspēju zaudējumu, aprēķinot apdrošināšanas atlīdzības apmēru, ņemot vērā iemaksu algas, kas veiktas laika posmā no 2006.gada 1.septembra līdz 2007.gada 28.februārim, un izmaksātu apdrošināšanas atlīdzības starpību.

Tiesas spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2009.gada 11.novembrī.

Tiesnesis *(paraksts)* G.Ploriņš

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnesis_____G.Ploriņš
Valmierā, 2009.gada 11.novembrī